

duiden. Hij toch wist, blijkens het door DUKER geschrevene, niets van de aetiologie af.

Vooraf met het oog op de waarde van de geneeskundige statistiek is het wenschelijk, dat namen als polyserositis zonder meer uit onze nomenclatuur verdwijnen.

Geldermalsen, 7 Febr. 1909.

F. M. G. DE FEYFER.

#### ARTSENCURSUS TE GRONINGEN.

De ondergeteekenden zullen op *Zaterdag* 1, 8, 15 en 22 Mei; 5, 12, 19 en 26 Juni a. s. voordrachten en demonstraties houden voor heeren artsen in hun klinieken in het Algemeen-Provinciaal- Stads- en Academisch ziekenhuis te Groningen van 1½—4½ uur des namiddags. Zij die daaraan wenschen deel te nemen, worden bij deze uitgenoodigd zich vóór 15 April aan te melden bij den tweeden ondergeteekende (Oude Boteringestraat 44, te Groningen).

C. F. A. KOCH.

G. C. NIJHOFF.

#### DE ENQUÊTE DER NEDERLANDSCHE ORTHOPAEDISCHE VEREENIGING.

Van honderd collega's mocht ik antwoord ontvangen op het door de Ned. orthopaedische vereeniging rondgezonden schrijven. Bij deze honderd antwoorden zijn een belangrijk aantal, die melding maken van massagebehandeling door niet-geneesheeren met schadelijken afloop.

Het zou zeer te betreuren zijn, als de poging der Ned. orthopaedische vereeniging om een goed rapport samen te stellen mislukte.

Aan alle collega's wordt nogmaals vriendelijk verzocht hun ervaringen op dit gebied mede te deelen.

Amsterdam, 9 Februari 1909.

J. A. VAN DEN BROECKE, *secretaris*.

---

## BERICHTEN.

### BUITENLAND

**BERLIJN.** — **Het Virchow-gedenkteeken.** Na overleg tusschen de commissie voor het gedenkteeken en den beeldhouwer FRITZ KLIMSCHS heeft het oorspronkelijke tweede ontwerp zoodanige wijzigingen ondergaan, dat ook de keizer het heeft goedgekeurd, zoodat het gedenkteeken eindelijk op den *Karlsplatz* zal verrijzen (*Berl. klin. Wochenschr.*). Het had nog slechts een 12 jaren overleggens behoeven te kosten, dan had de onthulling tegelijk met het geboorte-eeuwfeest kunnen plaats hebben.

— **Geneeskundige voorjaars- en studiereis.** De commissie voor geneeskundige voorjaars- en studiereizen heeft voor dit jaar een reis van 20 dagen ontworpen voor 150 heeren en 30 dames, aanvangende na afloop van het Duitsche chirurgencongres te Berlijn en loopende over Weenen, Venetië, Florence, Rome, Napels, Pompeji, Capri, Livorno, Genua, Nervi,